

The Belgian Confession Tapes : de zaak waar men een onschuldige toch een moord liet bekennen.

written by Dennis_ Rombaut_ | oktober 28, 2020

The Belgian Confession Tapes : de zaak waar men een onschuldige toch een moord liet bekennen.

Over de absolute noodzaak van bijstand van een advocaat bij het politieverhoor.

door Mtrs. Christian Clement, Koen De Backer & Jan Beldé

Op 19 oktober 2020 jl. velde de correctionele rechtbank van Dendermonde een nu al memorabel vonnis waar feitelijk niet genoeg over gezegd en geschreven kan worden. Onze cliënt CVH werd immers vrijgesproken van moord, hoewel hij in 2011 zijn betrokkenheid (meermaals) had bekend aan de politie.

Deze bekentenissen werden echter afgelegd in – zacht uitgedrukt – dubieuze omstandigheden. Maar vooral : ze werden afgelegd door een kwetsbare verdachte zonder de bijstand van een advocaat, zodat deze cliënt niet bestand bleek tegen de ongeoorloofde druk die de verhoorders op hem hadden uitgeoefend.

Het vonnis

De rechters waren daarom van oordeel dat alle verhoren van CVH moesten geweerd worden uit het dossier, waarbij in hun omstandig en goed gemotiveerd vonnis van 52 pagina's onder meer het volgende te lezen staat :

“... De verbalisanten hebben met deze kwetsbaarheid onvoldoende rekening gehouden tijdens hun verhoren, hoewel ze reeds van dag 1 op de hoogte waren van de mentale beperkingen van CVH. ... Meer nog : beklaagde voert aan bij de behandeling van de zaak voor de bodemrechter dat de politie een enorme druk op hem heeft gelegd. Deze bewering wordt ook aannemelijk gemaakt door de gegevens van het dossier. ... Uit al deze elementen blijkt dat de verbalisanten een ongeoorloofde druk hebben uitgeoefend op de bijzonder kwetsbare beklaagde CVH. ... CVH vertelde nadien in zijn verhoren mogelijk in essentie dat wat de speurders van hem wilden horen. Hiervoor putte hij wellicht uit de details die hij als inwoner van Temse kende ‘van het openbaar gerucht’, de gegevens die hij in

de cel van O. had vernomen, aangevuld met details die hij – in antwoord op de vragen van de onderzoekers- bij elkaar heeft gegokt, om zo de onderzoekers ter wille te zijn. ... Het is duidelijk dat om al de bovenstaande redenen de verhoren van CVH afgelegd op 20.10.2011, 23.10.2011, 24.10.2011, 26.10.2011 (plaatsaanduiding), 14.11.2011 en 16.11.2011 uit de debatten dienen geweerd te worden. Het gebruik van een deel of het geheel van deze verhoren zou strijdig zijn met het recht op een eerlijk proces. Het feit dat het hier gaat om het misdrijf moord, sommige verhoren audiovisueel werden geregistreerd, beklaagde CVH slechts laat in de procedure zijn verklaring terug intrekt en het onderzoek werd geleid door een onafhankelijke onderzoeksrechter en beoordeeld wordt door professionele rechters, doet aan de bovenstaande beoordeling geen afbreuk. ...”

Wij raden die kritische lezers die nu iets denken in de trant van ‘Iemand die een misdaad bekend, zal die dan toch wel gepleegd hebben en moet veroordeeld worden’ of ‘alweer zo’n procedurepleiters die schuldigen laten lopen’ aan om door te bijten en het ganse hierna volgende relaas te lezen, alvorens hun mening te vormen...

De theorie

Sinds het zgn. ‘Salduz-arrest’ van 20 november 2008 van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft elke verdachte in een strafonderzoek het recht om bij zijn verhoor te worden bijgestaan door een advocaat. De aanleiding van dit arrest was de veroordeling in Turkije van de toen 17-jarige Yusuf Salduz, die had bekend dat hij had deelgenomen aan een illegale betoging van de PKK. Achteraf bleek echter dat Yusuf Salduz tijdens het politieverhoor onder druk was gezet en geslagen, waardoor hij een valse bekentenis had afgelegd. Sindsdien vereist het EHRM dat bij elk verhoor een advocaat aanwezig kan zijn, om na te gaan of zijn mensenrechten en rechten van verdediging wel worden gerespecteerd.

In België werden deze ‘Salduzrechten’ uiteindelijk pas omgezet in de wet van 13 augustus 2011, die werd gepubliceerd in het Belgische Staatsblad van 5 september 2011. In deze publicatie stond te lezen dat de Salduzrechten in ons koninkrijkje pas zouden ingaan vanaf 1 januari 2012.

Deze data zijn in het verhaal van onze cliënt CVH erg belangrijk. Immers vonden zijn verhoren allen plaats tussen 5 september 2011 en 1 januari 2012. Op het moment van zijn verhoren wisten de verhoorders dus donders goed wat er zat aan te komen, maar deze speurders beslisten om van deze laatste maanden gebruik te maken om een langshepend moordonderzoek nog snel af te ronden ‘op de goede ouderwetse wijze’...

De achtergrond

De zaak betreft een onopgeloste moord van juni 2009. Na 2 jaar onderzoeken hadden de speurders nog steeds geen doorbraak kunnen forceren. In oktober 2011 stapt de vader van CVH het politiekantoor van Temse voor de zoveelste keer binnen, omdat zijn zoon wordt geterroriseerd door meerdere personen uit de wijk. En voor de zoveelste keer wordt hij wandelen gestuurd. In alle emotie roept hij in het buitengaan: “Moet mijn zoon dan eindigen als die Turk?”. In Temse was immers net een flyer rondgedeeld om tips te krijgen over deze onopgeloste moord, waardoor de zaak opnieuw over de tongen ging. Voor het eerst kreeg vader VH plots wél de aandacht van de politie, waarvoor hij al zo lang smeekte. Deze kreet om hulp ontketende echter een nachtmerrie, die ruim 9 jaar lang zal duren.

Kort daarna werd zijn zoon CVH, onze cliënt, opgepakt. Het was algemeen geweten dat CVH zwakbegaafd was en gold als speelbal voor de delinquenten uit de buurt. Zij namen zijn geld en gsm af, ze ‘leenden’ zijn auto en lachten hem uit. Ook de politie wist maar al te goed dat CVH een gemakkelijk doelwit was. Zijn zogenaamde betrokkenheid bij de moord werd onder meer afgeleid uit het feit dat zijn gsm op het (vermoedelijke) moment van de moord onder die zendmast werd gecapteerd. Dit was ook de zendmast waar hij woonde, maar dat lieten de speurders er gemakshalve uit. In Temse staan 2 zendmasten, dus iedereen die daar woont was aldus een potentiële verdachte...

CVH werd op 20 oktober 2011 in een cel gestoken, naast een andere zogenaamde verdachte O. die net voordien reeds door de politie werd verhoord. Hun gesprek in de cel werd afgeluisterd. Op deze opname is te horen hoe de andere verdachte vertelt over een moord op een Turk en wie volgens de politie deze had gepleegd. Evenzeer is te horen hoe CVH geen idee heeft over wie het gaat en waarom hij daar zit.

De verhoren

Vervolgens wordt CVH net geen 10 uur aan een stuk verhoord door de politie. Dit van 20u 's avonds tot 6u 's morgens. Hij krijgt daarbij geen bijstand van een advocaat en mocht er ook geen spreken voordien. Het verhoor werd volledig gefilmd, wat (als je advocaten hebt die de moeite doen deze urenlange beelden te bekijken en te analyseren) achteraf zijn redding zou blijken. Uit de beelden blijkt dat hij op het einde van het verhoor zelfs in slaap valt. Na uren op hem in te praten, blijft hij aanvankelijk ontkennen. Door een zogenaamd technisch probleem ontbreekt er vervolgens 15 minuten opname, waarna CVH plots overgaat tot bekentenissen...

Als daders van de moord duidt hij de personen aan die net voor het verhoor aan hem werden meegedeeld door de vorige verdachte. Hijzelf zou enkel gezien hebben hoe het lijk werd gedumpt.

In de dagen nadien zal CVH nogmaals 7u45 en 11u aan een stuk worden verhoord. Telkens tot na middernacht. Hij zal daarbij steeds verder gaande bekentenissen afleggen, doch ook vele zaken verklaren die helemaal niet kunnen kloppen. In deze langdurige verhoren, zou CVH ook bekennen dat hij betrokken was bij de moord.

Belangrijk detail daarbij is dat hij zaken verklaart die de ronde deden in Temse, zoals dat het slachtoffer zijn geslachtsdeel werd afgesneden en in de mond werd gestoken. Dat dit helemaal niet klopte, zou in feite alarmbellen moeten hebben doen afgaan bij de speurders. Maar deze deden vooral hun best om enkel nog op zoek te gaan naar die elementen die de verklaringen zouden kunnen onderbouwen. Elementen die de verklaringen tegenspraken werden kundig onder de mat geveegd....

Als advocaten van CVH hadden wij ondertussen al wel door dat hij niets met de feiten te maken had, maar dat hij de druk van de speurders in de verhoren niet kon weerstaan. Wij verzochten aan de onderzoeksrechter om bij elk verhoor aanwezig te kunnen zijn, maar die weigerde dat toe te staan. CVH had vervolgens van ons een papier gekregen waarop stond te lezen dat hij niet wenste verhoord te worden zonder advocaat, wat hij bij zich had toen de politie hem uit de gevangenis kwam halen om hem te verhoren. Op de beelden is te zien hoe de betrokken speurder hem belachelijk maakt met dit papier en hem vertelt dat zijn advocaten hem proberen manipuleren en hem niet goed helpen. Deze speurder maakt hem ook wijs dat ze al bewijs genoeg hebben wat er is gebeurd en zijn verklaring zelfs niet nodig zouden hebben...

De verhoorders waren zich uiteraard er van bewust dat ze werden gefilmd, maar leken dit soms even uit het oog te verliezen. De 'bekentenis' waarin alle zogenaamde details en daderkennis werd verkregen, werd 'helaas' niet opgenomen. Enkel met tussenkomst van de Kamer van Inbeschuldigingstelling van Gent kregen wij als advocaten de camera terug in het verhoor en dit met duidelijke en waarneembare tegenzin van de verhoorders. De oplossing? Plaspauzes inlassen en het gesprek verder zetten op de gang... Achteraf bleek gelukkig dat de micro voldoende sterk was om de ganggesprekken toch deels op te vangen, waarbij te horen was hoe CVH meermaals aangaf dat hij niets met de feiten te maken had. De verhoorders werden daarop boos, zeiden dat de jury hem zou uitlachen en dat zijn verklaringen het verschil gingen maken tussen 5, 8 of 30 jaar.

Wie bekent er nu een moord ? (Komaan, zeg !)

Het valt moeilijk te vatten voor de meeste mensen dat iemand iets zou bekennen dat hij helemaal niet heeft gedaan, en al zeker geen moord. Zelfs niet onder druk van de politie. Wetenschappelijk onderzoek heeft echter al meermaals het tegendeel bewezen. Er zijn ook andere redenen waarom iemand iets bekent dat hij niet heeft gedaan, zoals de schuld op zich willen nemen of de druk van de politie niet kunnen weerstaan. Een valse bekentenis komt tot stand door een combinatie van factoren, waaronder een verdachte die vatbaar of meegaand is en een verhoorder die druk uitoefent en suggestief is. Maar ook de omstandigheden van het verhoor kunnen hier aan bijdragen. Zo verhoogt het risico op valse bekentenissen bij erg langdurige en/of nachtelijke verhoren. Er wordt een situatie gecreëerd waarbij de verhoorde het gevoel krijgt dat het verhoor enkel zal eindigen, als hij bekent. Door de vermoeidheid kan hij de consequenties van zijn bekentenis ook minder overzien. Gevolg is dat hij kiest voor de schijnbaar gemakkelijkste weg, simpelweg omdat hij er vanaf wil zijn.

Een ander terugkomend element is het systeem van belonen en bestraffen, al naar gelang de verklaring. Wanneer de verdachte iets verklaart dat niet naar de zin is van de verhoorders, gaan ze hun stem verheffen, dreigen en de vraag steeds blijven herhalen tot het antwoord wel naar hun zin is. Wanneer de verdachte iets verklaart dat de speurders wel willen horen, zullen ze vriendelijker worden, hem complimenteren en zelfs gunsten toestaan.

Een laatste belangrijke factor die kan bijdragen, is de verdachte tijdens zijn verhoor confronteren met foutief weergegeven onderzoeksresultaten. Bijvoorbeeld door te stellen dat de verdachte door andere werd vernoemd als dader of door te zeggen dat er al bewijzen zijn dat de schuld van de verdachte vaststaat. Er kan zelfs een sfeer gecreëerd worden waarbij de vals-bekennende verdachte oprecht er van overtuigd geraakt dat hij de dader wel moet zijn.

Toets gerust uw nieuwsgierigheid en/of terughoudendheid terzake verder af op de docu-series “ When They See Us” (over de Central Park Five), “Making a Murderer” en “The Confession Tapes”, allen bekijken op Netflix.

De deskundigen

Om al deze risico's te onderzoeken, schakelde wij als advocaten van CVH 2 prominente deskundigen in : enerzijds een professor gespecialiseerd in politieverhoren en anderzijds een professor die met gezag kan spreken over kwetsbare verdachten. Zij kregen als opdracht om na te gaan of CVH een kwetsbare verdachte was en of de politieverhoren wel door de beugel konden.

Specifiek moesten zij ook inschatten of er aanwijzingen waren voor valse bekentenissen.

Hun oordeel was duidelijk en vernietigend voor de verhoorders. Zij waren geschokt met wat zij moesten vaststellen op de videobeelden en namen daarbij geen blad voor de mond. De eigen gedragsdeskundigen van de politie, die aanvankelijk geen problemen zagen in de verhoren, moesten op de zitting toch hun mening herzien. Tijdens de behandeling ten gronde sloten zij zich toch aan bij onze deskundigen, door te stellen dat de verhoren niet werden afgenomen zoals dat zou moeten.

Het proces

Op de uiteindelijke zitting van de correctionele rechtbank, kregen de rechters drie grote hoofdvragen voorgeschied. Moesten de verhoren zonder bijstand van een advocaat in het dossier blijven ? Werd er ongeoorloofde druk uitgeoefend op CVH ? Zijn CVH en de door hem aangewezen medebeklaagden betrokken bij de moord ?

Het openbaar ministerie (OM) was daarbij alvast van mening dat er moest en zou veroordeeld worden. Aan de ene kant vonden de procureurs (want ze waren zelfs met 2 voor deze zaak) dat de politie inderdaad niet heel erg netjes had verhoord, maar aan de andere kant ging het om moord en had de familie recht op een veroordeling. Er werd vastgehouden aan erg vage elementen om de moord te bewijzen, waarbij alle bewijzen van het tegendeel grofweg werden genegeerd. En dat waren er nochtans erg veel...

De verhorende speurder in kwestie kwam met veel moeite op de zitting uiteindelijk getuigen. Hij vond dat er niks aan de hand was en dat CVH met zekerheid een dader was. Hij ontkende formeel dat er een gesprek op de gang had plaatsgevonden, zelfs nadat hem duidelijk werd gemaakt dat dit gesprek werd opgenomen. Het Comité P onderzocht en bleef stil. Het OM seponeerde. De zogenaamde 'topflik' deed na zijn getuigenis net geen high-five met de hem ondersteunde collega's op de publieksbanken achterin de rechtszaal...

Gelukkig waren de rechters van een andere kwaliteit en wél erg kritisch. Deze rechters kwamen na de lange en grondige debatten tot de hierboven geciteerde conclusies dat de verhoren moesten geweerd worden uit het dossier, wegens het gebrek aan bijstand van een advocaat. Zij kwamen tot deze conclusie door een afweging te maken van de kwetsbaarheid van de verhoorde, de omstandigheden van de verhoren en de betrouwbaarheid ervan.

Dat CVH een kwetsbare verdachte was, stond buiten alle kijf. Zelfs de

leidinggevende onderzoeker gaf in zijn getuigenverhoor toe dat de politie dit wist. CVH had een IQ van 66, kan met moeite lezen en schrijven en had de mentale leeftijd van een kind van 10 jaar. Hij was kortweg zwakzinnig en dit was duidelijk en onmiddellijk waarneembaar in de verhoren, waarbij hij de helft van de woorden zelfs niet begreep. CVH begreep zichtbaar niet wat zijn rechten waren en had nood aan iemand die hem kon helpen met zijn rechten na te laten leven, namelijk een advocaat.

Daarnaast waren de rechters bijzonder hard voor de verhoorder. Zij merkte op dat CVH meermaals tussen de 7 en 11 uren aan een stuk nachtelijk werd verhoord, dat hij daarbij overduidelijk oververmoeid was, dat de politie hem onder druk zette en op hem inpraatte op de gang. Ook werd vastgesteld dat CVH werd verteld dat als hij niet bekende dat hij zijn telefoon zou gebruikt hebben bij de feiten, dat ze zijn zus zouden oppakken. Tot slot waren er de beloningen met pizza of frietjes na medewerking volgens hun scenario of na een bekentenis.

Wij als verdediging vonden het ontzeggen van een advocaat bij de verhoren zo flagrant, dat ze in feite meteen moesten geweerd worden. Dit zoals het EHRM bij haar eerste rechtspraak ook had vooropgesteld. Na wat commotie over deze automatisch wering, had het EHRM haar rechtspraak bijgesteld met het zogenaamde *Ibrahimi-arrest*. Daarbij werden enkele argumenten aangehaald, die het eventuele ontbreken van een advocaat konden goedmaken. De rechtbank oordeelde dat deze argumenten toch moesten overlopen worden, wat wij als verdediging uiteraard ook gedaan hadden in onze conclusies en pleidooien. De verhoren faalden op zowat elk argument, waardoor de rechtbank terecht de verwijdering van de verhoren uitsprak. Daarbij gaf de rechtbank ook aan dat de verhoren uiterst onbetrouwbaar waren en dat de verhoorders ongeoorloofde druk hadden uitgeoefend.

Reeds bij de eerste zitting had de procureur aangegeven dat de verklaringen van CVH cruciaal waren in dit dossier. Daarbij bedoelde zij eigenlijk, dat er zonder de verklaringen geen enkel bewijs was. Immers was er wel DNA gevonden, maar stemde die niet overeen met de verdachten. Geen enkel van de teruggevonden sporen konden aan de verdachten worden gelinkt, er was geen duidelijk motief en de telefoniegegevens waren bij nader inzien toch niet erg belastend.

Na wering van de bekentenissen, hebben de rechters dus nagegaan of er andere objectieve elementen waren CVH of één van de andere beklaagden aan de feiten konden linken. Die waren er niet. Terecht werd CVH en de anderen vrijgesproken. Na een nachtmerrie van 9 jaar .

De eerste nabeschouwingen

De wrange nasmaak blijft toch. De verhoorder in kwestie werd tot op heden door het OM niet publiekelijk ter verantwoording geroepen en datzelfde OM heeft wél getracht om enkele onschuldige mensen voor een moord te laten opdraaien. Dit terwijl het eigenlijk duidelijk was dat ook zij niet in het verhaal geloofden, maar hun eer en geweten uitschakelden om geen gezichtsverlies te lijden. Door deze houding kan er oprecht en openlijk een vraag gesteld worden over de rechten van verdediging in ons land en de loyaliteit van zij die ons zouden moeten beschermen. Dat de onschuldigen in dit verhaal moeten gecompenseerd worden voor dit drama lijkt evident, maar het is gelet de voorgaanden maar zeer de vraag of onze rechtshandhavers deze keer wel moedig genoeg zullen zijn om daar zelf de nodige stappen toe te nemen.

Wij hopen dat de kritische lezer heeft volgehouden tot het einde van het verhaal. Indien dit er voor gezorgd heeft dat zij of hij heeft ingezien dat het recht op verdediging en de bijstand van een advocaat essentiële waarden zijn, is de missie geslaagd. Er zijn wereldwijd ondertussen al erg veel gevallen bekend van gerechtelijke dwalingen na valse bekentenissen. Bovendien de reeds aangehaalde 'Central Park Five' mag u gerust ook eens 'de Schiedammer Parkmoord', 'de Arnhemse villamoord', 'Ina Post' en 'de Puttense moorden' googelen. Als de speurder die u verhoort ervan overtuigd is dat je schuldig bent, daar alles aan wil doen om dit te bewijzen, is iedereen in staat tot een valse bekentenis.

De advocaat is een essentiële partij in het verhoorlokaal. U heeft altijd recht op bijstand en laat u nooit verleiden om hier zomaar afstand van te doen.

Christian Clement, Koen De Backer & Jan Beldé.

Mediapublicaties:

<https://www.tvoost.be/nieuws/moordzaak-ishan-celik-puzzel-die-we-proberen-leggen-maar-helpt-puzzelstukken-ontbreken-69312>

<https://www.tvoost.be/nieuws/geen-manipulatie-van-speurder-in-onderzoek-van-10-jaar-oude-moordzaak-in-temse-79529>

<https://www.tvoost.be/nieuws/vier-verdachten-vrijgesproken-in-omstreden-moordzaak-ih-san-celik-106851IYjl3yR9R!PAiWiYvNsLbYI&@>

<https://www.hln.be/temse/rechter-wil-extra-onderzoeksdaden-in-bijna-tien-jaar-oude-moorzaak~a9af6568/>

<https://www.hln.be/temse/beklaagde-ontkent-hardnekkig-tijdens-moordproces-als-ik-al-een-moord-zou-plegen-zou-het-niet-met-deze-ezel-hier-zijn~a8c3e222/>

<https://www.hln.be/temse/opvallende-wending-tijdens-proces-10-jaar-oude-moordzaak-onderzoek-geopend-tegen-agent-die-cruciale-verhoren-afnam~af913fcd/>

<https://www.hln.be/temse/uitstel-in-proces-poldermoord-advocaten-willen-eerst-onderzoek-comite-p-inkijken~affad06a/>

<https://www.hln.be/temse/speurder-getuigt-over-cruciale-verhoren-in-tien-jaar-oude-moordzaak-geen-manipulatie-gebeurd~a30d8ac5/>

<https://www.hln.be/temse/na-meer-dan-tien-jaar-nadert-moordzaak-ihsan-celik-haar-ontknoping-verdediging-gaat-voor-vrijspraak-mijn-client-werd-door-speurders-onder-druk-gezet-met-frietjes-uit-de-frituur~a1ad1631/>

<https://www.hln.be/temse/valse-verklaringen-in-ruil-voor-frietjes-en-cola-moordverdachten-gaan-vrijuit-nadat-speurders-zwakbegaafde-getuige-onder-druk-zetten~a4d2cc9c/>

<https://www.hln.be/temse/vier-mannen-vrijgesproken-in-tien-jaar-oude-moordzaak-speurders-hebben-te-veel-druk-gezet-op-zwakbegaafde-verdachte~ac719ed5/>

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20190205_04154832

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20190206_04156254

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20190604_04443347

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20200907_95476357

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20200907_95005332

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20201019_93854237

https://www.gva.be/cnt/dmf20190206_04156807

https://www.gva.be/cnt/dmf20200907_95476357

https://www.gva.be/cnt/dmf20201019_92992031

https://www.gva.be/cnt/dmf20201023_97199617

